

"Senin sevdiklerin ve akrabaların ya cennette mes'ut veya vücut dairelerinde bir cihette merhametlere mazhar olurlar." Cennet dışındaki vücut dairelerinde rahmete mazhar olmak ne demektir?

"S- Pekâlâ, o ebedî ceza hikmete muvafıktır; kabul ettik. Amma merhamet ve şefkat-i İlâhiyeye ne diyorsun?"

"C- Azizim! O kâfir hakkında iki ihtimal var. O kâfir, ya ademe gidecektir veya daimî bir azap içinde mevcut kalacaktır. Vücudun -velev cehennemde olsun- ademden daha hayırlı olduğu vicdanî bir hükümdür. Zira adem, şerr-i mahz olduğu gibi, bütün musibet ve mâsiyetlerin de merciidir. Vücut ise, velev cehennem de olsa, hayırlı mahzdir. Maahaza, kâfirin meskeni cehennemdir ve ebedî olarak orada kalacaktır."(1)

"Bir zaman -küçüklüğümde- hayalimden sordum: 'Sana bir milyon sene ömür ve dünya saltanatı verilmesini, fakat sonra ademe ve hiçliğe düşmesini mi istersin? Yoksa bâki fakat âdi ve meşakkatli bir vücudu mu istersin?' dedim. Baktım, ikincisini arzulayıp birincisinden 'ah' çekti. 'Cehennem de olsa beka isterim.' "

Yokluk ve hiçlik, bütün varlık boyutlarına kıyasla (buna cehennem de dahil) daha kötü daha acı daha merhametten uzak bir durum oluyor. Bu yüzden Allah hiçbir varlığı yokluk ve hiçliğe mahkum etmiyor, yaratmış olduğu her varlığı bir varlık boyutunda idame ettiriyor. **Allah'ın sonsuz merhamet ve şefkati mutlak şer olan yokluğa izin vermiyor.**

İnsanlardan hasta, yaşlı ve sıkıntılı yaşayanların bile ölümü değil yaşamı istemesi ve elinden geldiği kadar yaşama çarelerini araması bu tezi kuvvetlendiriyor. Çok ekstrem örneklerin dışında insanlığın bekaya *-velev ki sıkıntı ve meşakkat içinde de olsa-* aşk deresinde meftun olması yine bu inceliğe işaret ediyor.

İnsan **"idam edilmek"** ve **"zor, sıkıntılı, azap içinde bir müebbet hapis cezası"** gibi iki seçenekli bir teklife muhatap olsa, tevehhüm, his ve heves aldatmamak şartı ile hiç şüphesiz ki asılmaktan, idam edilmektense bir hücrede dahi

olsa, zor şartlar altında dahi kalsa ebedi hapsi tercih edecektir.

"Yok olmak mı ebedi de olsa cehennem mi?" sorusuna insanın vicdanı **"Cehennem de olsa ebed!.."** diye cevap veriyor. Allah da sonsuz merhameti gereği bu iki seçenekten daha ehven olan ebedi cehennemi tercih ediyor.

Dipnotlar:

(1) bk. [İşârâtü'l-İ'câz, Bakara Sûresi, 7. Ayet Tefsiri.](#)

(2) bk. [Şualar, On Birinci Şua, Sekizinci Meselenin Bir Hülâsası.](#)